

André Jansen:

“Veel waterschappen nemen verdroging niet serieus”

Natuur, water en kennis vormen de rode draad door het leven van André Jansen, expert hydro-ecologie bij de Unie van Bosgroepen en voorzitter van het OB+N-deskundigenteam Nat zandlandschap. Deze thema's geven af en toe reden om pessimistisch te zijn, maar Jansen is een rasoptimist. “Ik ben blij met elk ziek natuurgebied dat ik beter kan maken.”

— Koen Moons

foto Wim Hijnen

> **Wat doet een hydro-ecoloog eigenlijk bij de bosgroepen?**

“Mijn werk is veel breder dan hydro-ecologie. Ik hou me bezig met herstelbeheer en mijn opdracht is om kennis bij de bosgroepen naar binnen te brengen. Vaak draait het daarbij om het combineren van de kennis over uitvoering met de kennis uit OB+N-onderzoek en ander wetenschappelijk onderzoek. Die combinatie van praktijk en onderzoek is een voorwaarde om kennis goed door te laten stromen. Dat is ook wat in OB+N gebeurt. Op deze manier beheerders en onderzoekers samen brengen is een gouden formule. We zijn heel veel meer te

weten gekomen. Waar ik me wel zorgen om maak is dat de kennis vanuit OB+N toch nog maar mondjesmaat doorsijpelt in de terreinbeherende organisaties. Vanuit het management moeten medewerkers van die organisaties veel meer uitgedaagd worden en in de gelegenheid gesteld worden om kennis te delen. En dan zouden functioneringsgesprekken ook moeten gaan over ‘wat heb jij van collega's geleerd en wat heb jij hen geleerd?’ Terreinbeheer is moeilijk en de wereld kijkt mee. Sowieso is onze natuur vaak zo zeldzaam dat we ons geen misstap kunnen permitteren en daarnaast maak je bij alles wat je doet iets los bij mondige bur-

gers. Je moet dan als beheerder heel goed kunnen uitleggen waarom je iets doet.”

De Effectgerichte Maatregelen (EGM) uit het OB+N gaan verdwijnen. Wat betekent dat voor jou?

“Het is heel treurig dat EGM is doorgesneden, echt een onbegrijpelijke zaak. Geen subsidieregeling heeft zoveel biodiversiteit opgeleverd als EGM. En wat de redenen nou zijn om ermee te stoppen zijn nooit echt duidelijk geworden. Ik snap het echt niet, het is alsof een fabrikant ineens besluit zijn succesvolste product niet meer te maken. Als de reden nou was dat het bronbeleid

enorm goed gewerkt had en dat maatregelen in het terrein niet meer nodig waren, prachtig! Maar dat is niet zo, integendeel. Er is nog steeds teveel ontwatering nabij natuurterreinen, de lucht is nog steeds niet schoon, er is nog een veel te hoge stikstofdepositie, overbemesting gebeurt ook nog op grote schaal. En toch worden de maatregelen om de effecten te verhelpen afgeschaft.”

Is dit reden tot zorg over de toekomst van de Nederlandse natuur?

“Waar ik me echt zorgen over maak, is de kwaliteit van de heide. De vergoeding in de SN is ook dermate laag dat je de heide eigenlijk niet kunt plaggen. Terwijl je dus vaker moet plaggen vanwege hoge stikstofneerslag en er meer opslag is door verdroging. Nu zie je dat op sommige plekken heide niet meer beheerd wordt. We gaan langzaam terug naar de situatie van eind jaren ‘80. Temeer als je kijkt naar de zaken waar wel geld voor is, zoals verdrogingsbestrijding. Dat komt ook niet van de grond, ook niet het TOP-beleid. Er worden heel veel rapporten gemaakt, maar van uitvoering is weinig sprake.”

Waarom komt die uitvoering niet van de grond?

“Gebrek aan wil, in veel gevallen. Ik ben ergens met een gebied bezig waar natuurherstel nodig is. We weten hoe het functioneert, weten aan welke knoppen we moeten draaien, alle partijen zijn bereid zich ervoor in te zetten, maar de provincie zegt: het is geen TOP-gebied, geen Natura 2000, dus er is geen geld voor. De patiënt is ziek, maar er worden geen medicijnen verstrekt, zo moet je het zien. En nu maar hopen dat de gemeente besluit een rondweg aan te leggen. Dan moeten ze ervoor zorgen dat de natuur in de gewijzigde situatie beter af is en dan kunnen we wel maatregelen nemen. Het is toch absurd dat een weg een natuurgebied moet redden? En aan de andere kant zie je dat er dingen gebeuren die verdroging

“Het is toch absurd dat een weg een natuurgebied moet redden?”

“Natuurherstel is een kwestie van beschaving”

alleen maar verergeren. Ik woon in Zutphen en daar hebben ze in het Leestense broek een sportpark aangelegd. Nou zijn de sloten daar verdiept omdat het sportpark verder ontwaterd moet worden, nog dieper dan de maisakker die er eerder stond. En dat gebied ligt tegen Hackfort aan met al zijn verdroogde beekbegeleidende bossen. Dat is onbegrijpelijk. Je ziet ook dat er in TOP-gebieden gewoon nieuwe sloten aangelegd worden.”

Waterschappen nemen verdroging dus niet serieus genoeg?

“Dat kun je wel zeggen. Veel waterschappen nemen verdroging niet serieus. Dat geldt niet voor alle waterschappen, sommige zijn heel goed bezig. Maar in veel waterschappen is het landbouwbelang gewoon heel hoog. En dat betekent niet per se dat individuele natuurbeheerders altijd tegenover individuele boeren staan. Ik ken genoeg voorbeelden waarbij de eigenaar mee wil werken, boeren mee willen werken, waarbij het om een EHS en TOP-gebied gaat, en toch gebeurt er niets. Het is iets wat landelijk blijft spelen als het om verdroging, EHS of Natura 2000 gaat, tussen landbouw en natuur blijft het en soort strijd. En daarbij doet landbouw het nou eenmaal veel beter dan natuur, moeten we concluderen op basis van wat we afgelopen jaren gezien hebben.”

Word je daar niet treurig van?

“Ik ben geen pessimist. Ik zie wel dat het steeds moeilijker wordt om de natuur weer gezond te krijgen. Ik kom uit de generatie van de jaren ‘70/’80, waarin je dingen alleen maar achteruit zag gaan. *Das grossen Waldsterben* wat langzaam duidelijk werd, de heiden die grote grasvlakten werden. Mijn docenten die zelf nog hadden gezien hoe het in de jaren ‘30 was, zagen helemaal een enorme achteruitgang. Dat maakte me wel pessimistisch. Maar het nieuwe natuurbeleidsplan, de EHS en de effectgerichte maatregelen, die zorgden voor een omslag. Als je een maisakker weer heide ziet worden en ziet hoe dat weer aangesloten raakt bij een bestaand heidereservaat, dan zie je dat herstel werkt. Dan word je weer hoopvol. Ik denk dat we nog steeds ontzettend veel

CV André Jansen

1978 - 1985	Biologie, specialisatie Hydro-ecologie en vegetatiekunde, Rijksuniversiteit Groningen
1988 - 2001	Ecoloog bij Kiwa Onderzoek en Advies
2000	Promotie aan de RUG, waterhuishouding en herstel van natte heiden en blauwgraslanden
2001 - 2005	Manager ontwikkeling landelijk gebied bij Vitens
2003 - 2008	Lector Integraal Waterbeheer en Ruimtelijke Inrichting bij Van Hall Larenstein
2005 - nu	Expert hydro-ecologie bij de Unie van Bosgroepen

Overig:
voorzitter deskundigenteam Nat zandlandschap, lid Adviescommissie Kennis Ontwikkeling en Beheer Natuurkwaliteit, lid Commissie van Deskundigen Vereniging Natuurmonumenten, redactielid van De Levende Natuur.

kunnen herstellen, er blijkt heel veel mogelijk. En dan kan het toch niet zo zijn dat wij als rijke samenleving daar onze verantwoordelijkheid niet voor nemen? Dat past toch niet in de duurzaamheidgedachte waarvan iedereen zegt dat hij ‘m aanhangt. Het is een kwestie van beschaving, net als dat je geld uitgeeft om de Nachtwacht van Rembrandt te herstellen. Dat is ook een kwestie van beschaving.”

Maar nu beleid niet blijkt te werken of weer wordt afgeschaft, is dat geen reden voor pessimisme?

“Als herstel-ecoloog ben je een soort arts. Ik maak natuurgebieden beter. Als een arts weet dat hij van zijn honderd patiënten er maar twee kan redden, zegt hij dan ‘ach, laat ook maar? Natuurlijk niet. Nou, daar hebben we het over. Dus al ziet het er over het algemeen niet zo best uit, ik ben blij met de gebieden die ik wel beter kan maken. Daar blijf ik mijn best voor doen.”<

Op deze pagina's portretteren we maandelijks een persoon met een boeiende visie op natuur, bos of landschap. Suggesties voor te interviewen personen kunt u mailen naar redactie@vakbladnatuurboslandschap
